

Autism och social motivation: orsaksförklaring och interventionsfokus

Lars Klintwall Högberg

Leg psykolog, PhD, lektor

Agenda

1. Autism = sociala färdighetsbrister.
2. Att lära sig sociala färdigheter kräver (social) motivation.
3. Social motivation kan höjas genom positiv samvaro.

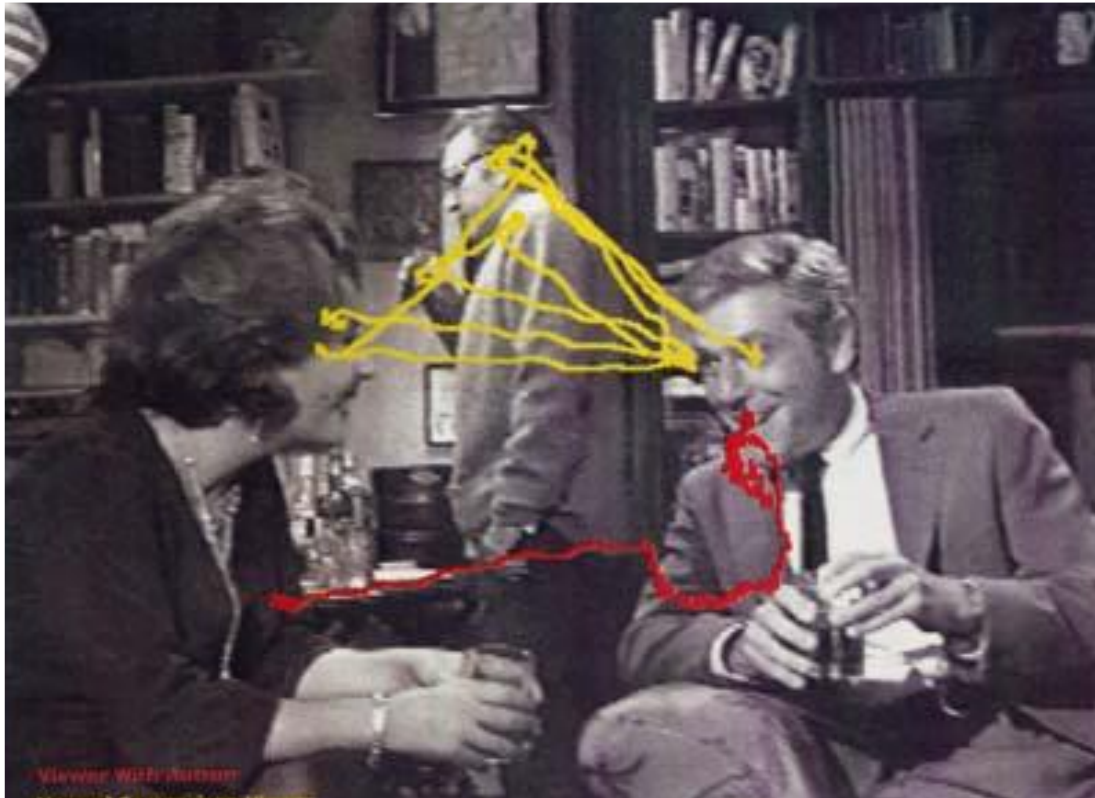
Autism = sociala färdighetsbrister.

Sociala färdigheter / beteenden

- Producera språk
- Reagera på språk
- Gester
- Låtsaslek
- Perspektivtagande
- Följa sociala regler
- Osv osv osv

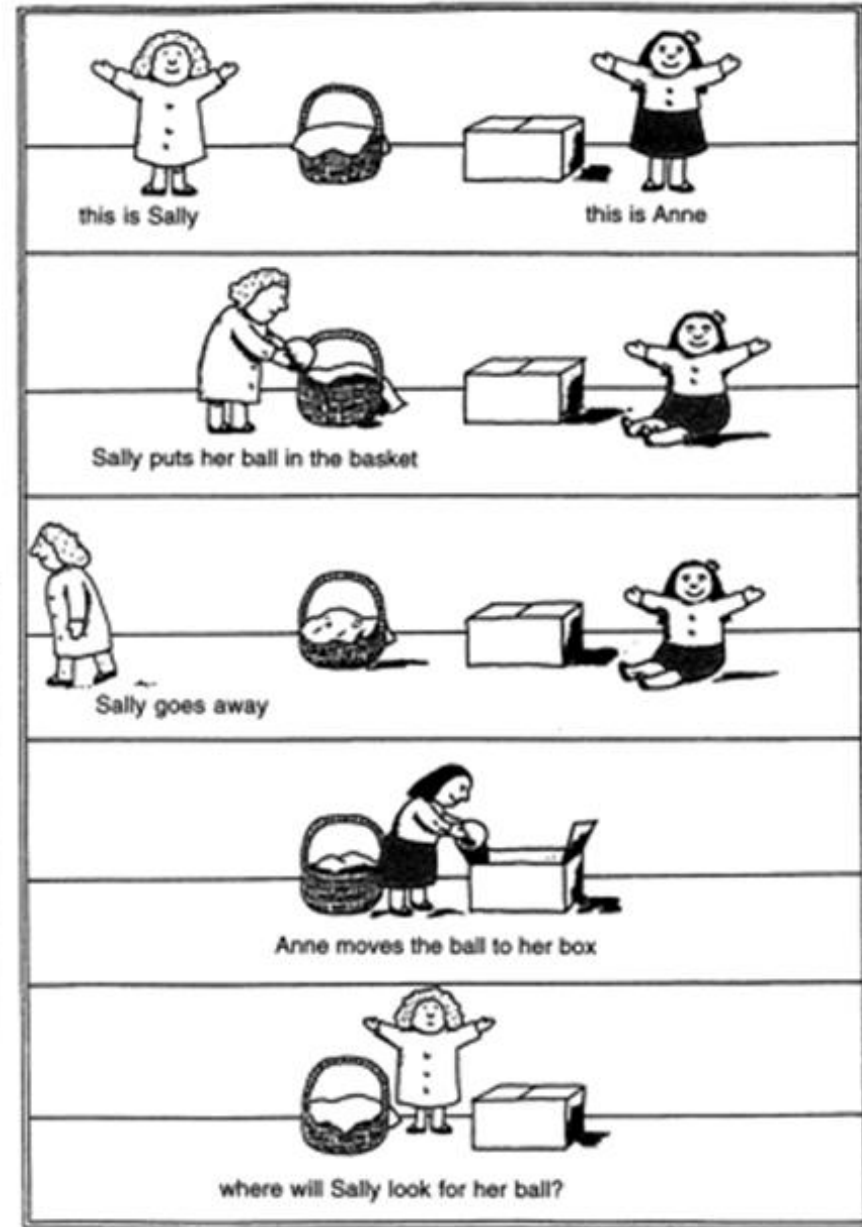
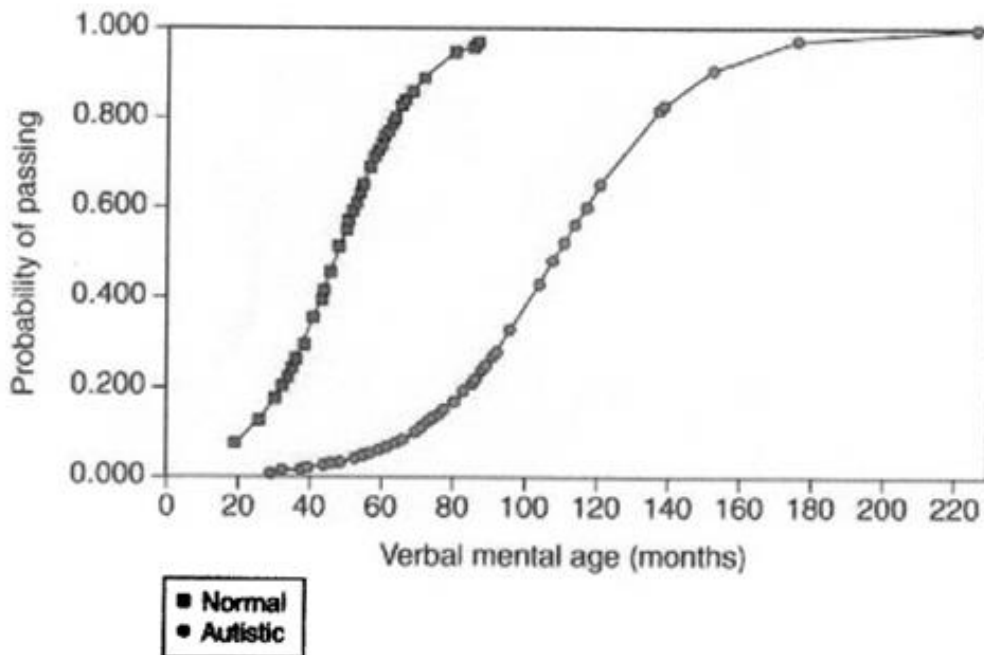

Färdighetsbrist: uppmärksamma **RELEVANT** social information

Färdighetsbrist: social "prediktion"

- Benämna/predicera andras tankar/beteende
- "Theory of Mind"

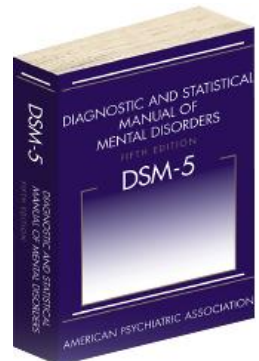
UNDERSKOTT

- Prata
 - Om egna känslor
 - Om andras känslor
 - Ställa "artiga" frågor
 - "småprata"
 - osv
- Ta sociala initiativ
- Läsa av ansikts-uttryck
- Tänka ur andras perspektiv

ÖVERSKOTT

- Prata (om specialintressen)
- Repetitiva rörelser / ord

= "autism"

Brister i sociala färdigheter

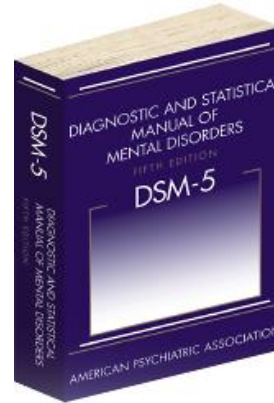
- Brister leder ofta till sänkt livskvalitet:
 - Problembeteenden (kommunikativ funktion).
 - Ensamhet (och ökad risk för mobbing).
 - Rigiditet.
 - Konflikter.

**Att lära sig sociala färdigheter
kräver (social) motivation.**

Sociala färdigheter

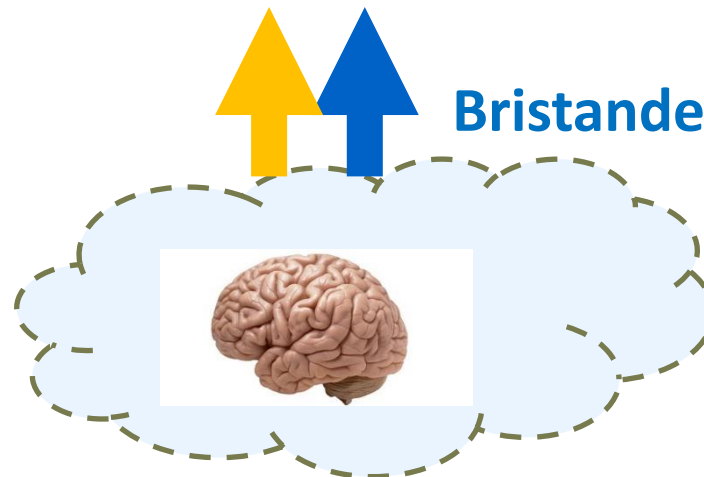
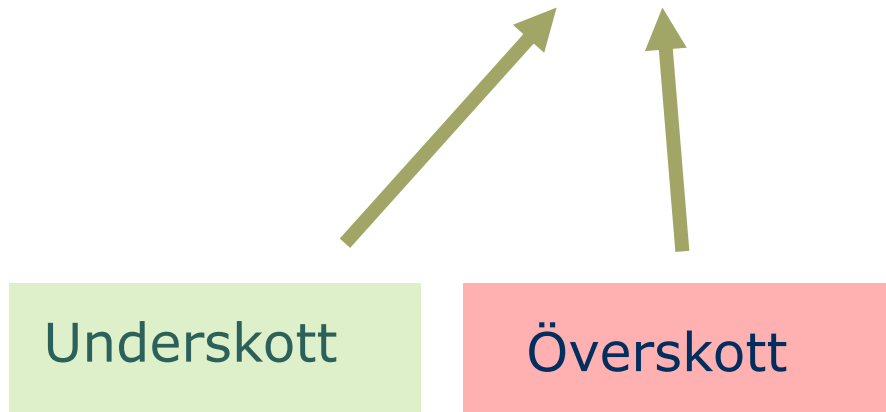
- Lärs genom hela barndomen (livet?!)
- Kontextberoende (olika färdigheter i olika situationer).
- Vissa lär sig snabbare än andra.
- SVÅRT att lära sig när en väl är försenad (otydlig feedback).
- Inte samma sak som förvärvad social *ångest*.

Vad orsakar "autism"?

- ☐ Sociala problem
- ☐ Stereotypa intressen

= Autism

Bristande social motivation

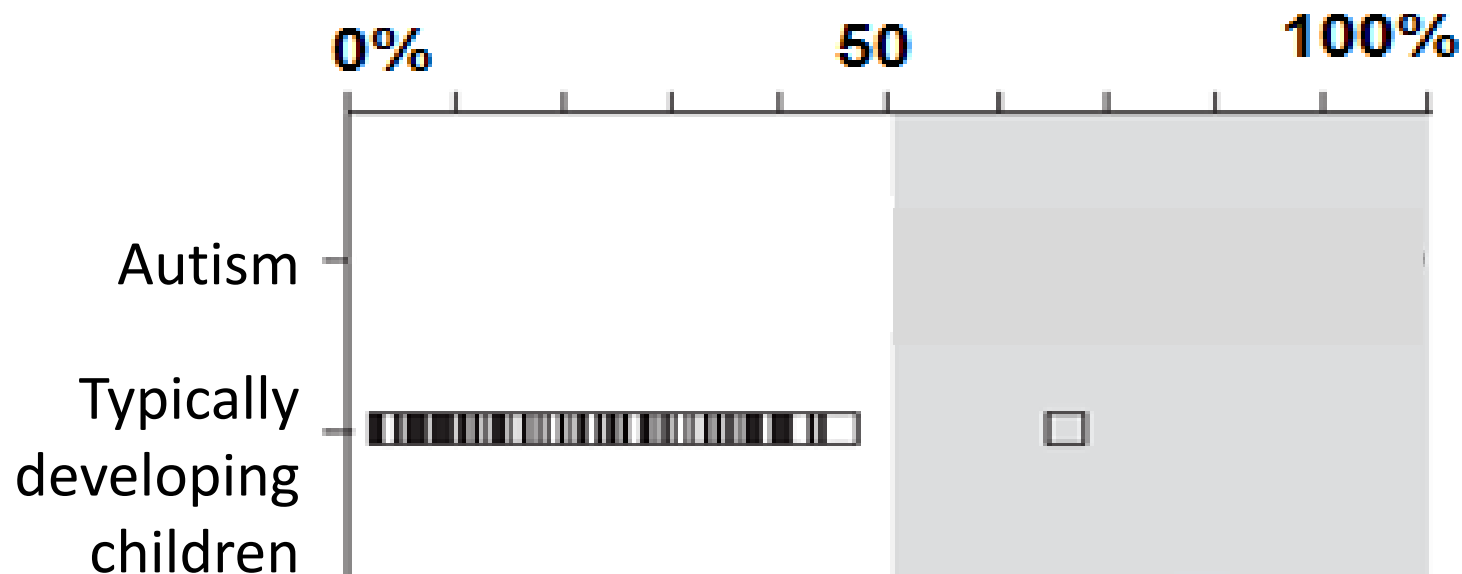
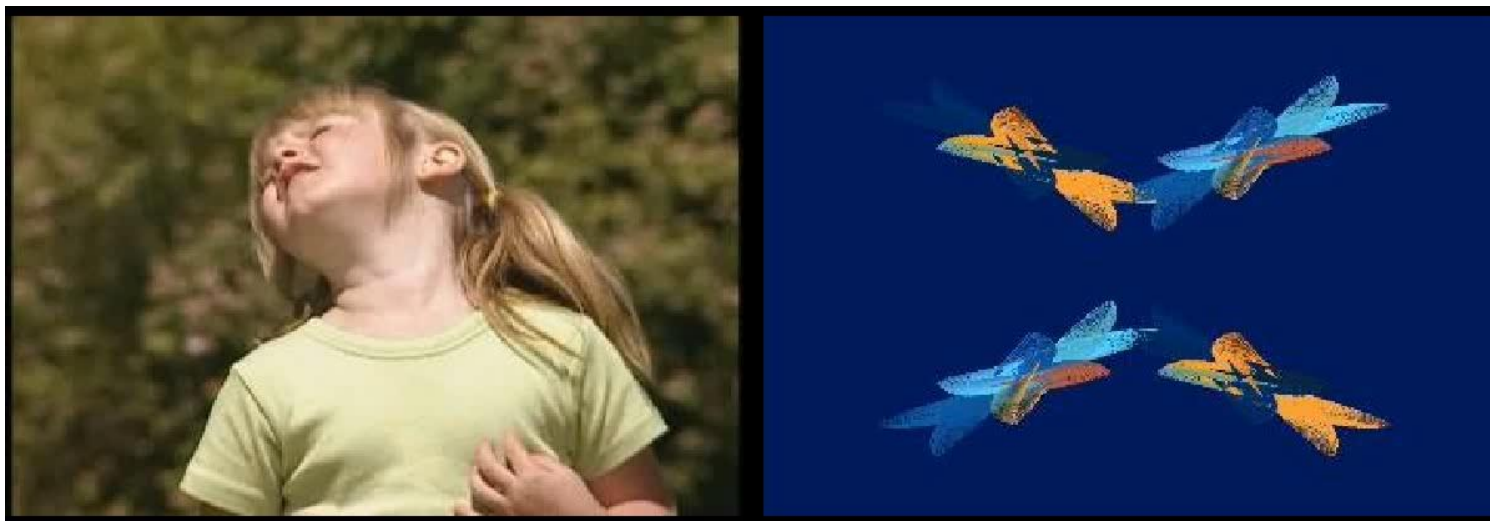
Tidiga tecken:

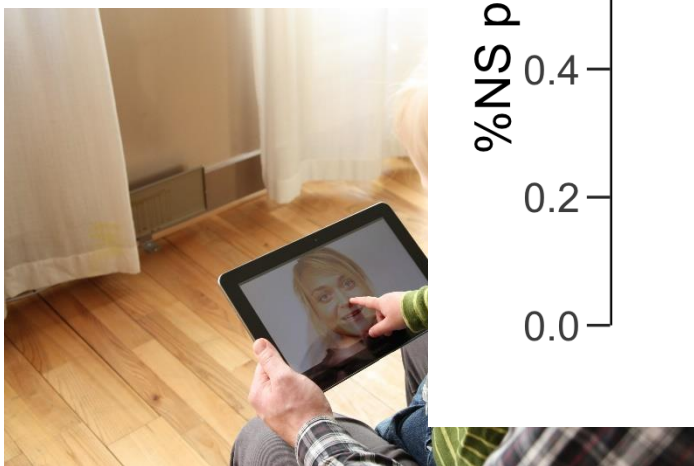
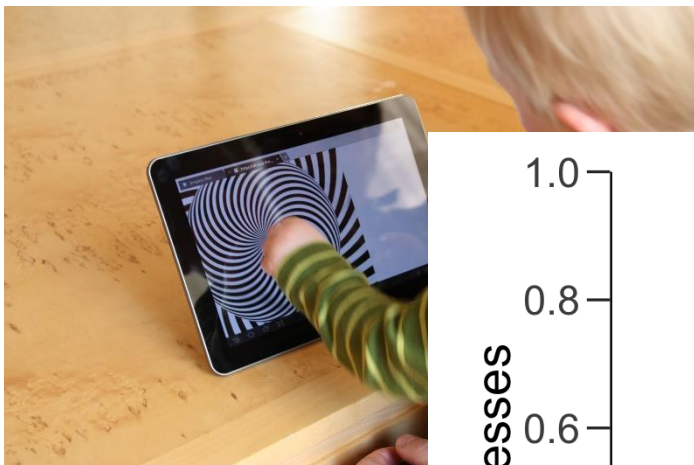
- Retrospektiva (ok) och prospektiva (bra!) studier
- Vid 1-2 års ålder:
 - Inte lystra till sitt namn
 - Mindre tid se på ansikten
 - Mindre delad uppmärksamhet (pekningar)
 - INTE: repetitiva beteenden

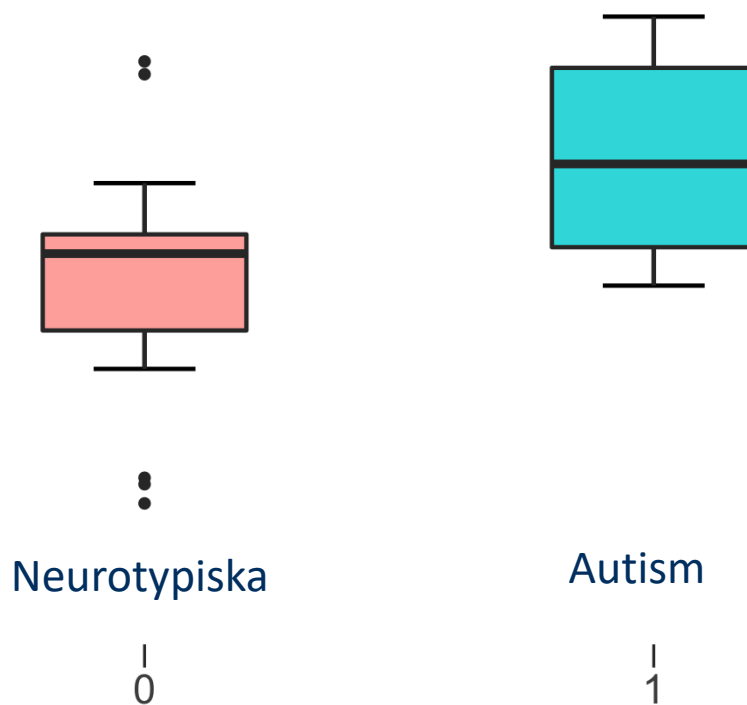
Mindre socialt interesse

(Pierce et al, 2011)

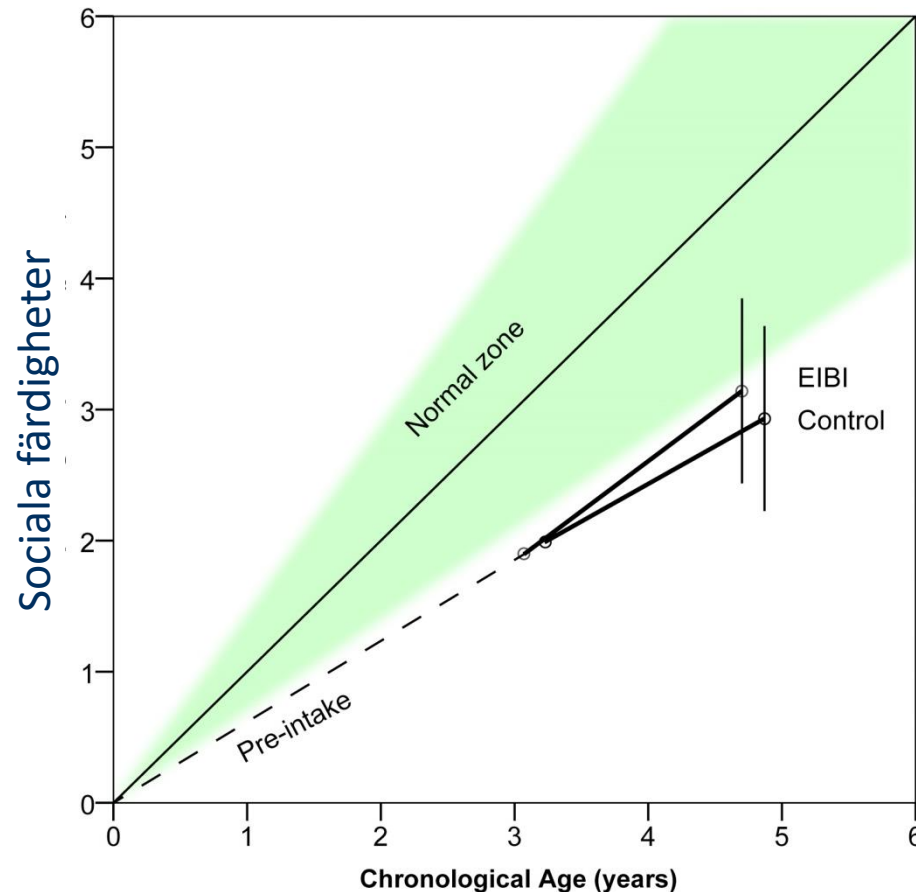
%NS presses

Gale, Eikeseth & Klintwall, 2019

n=69

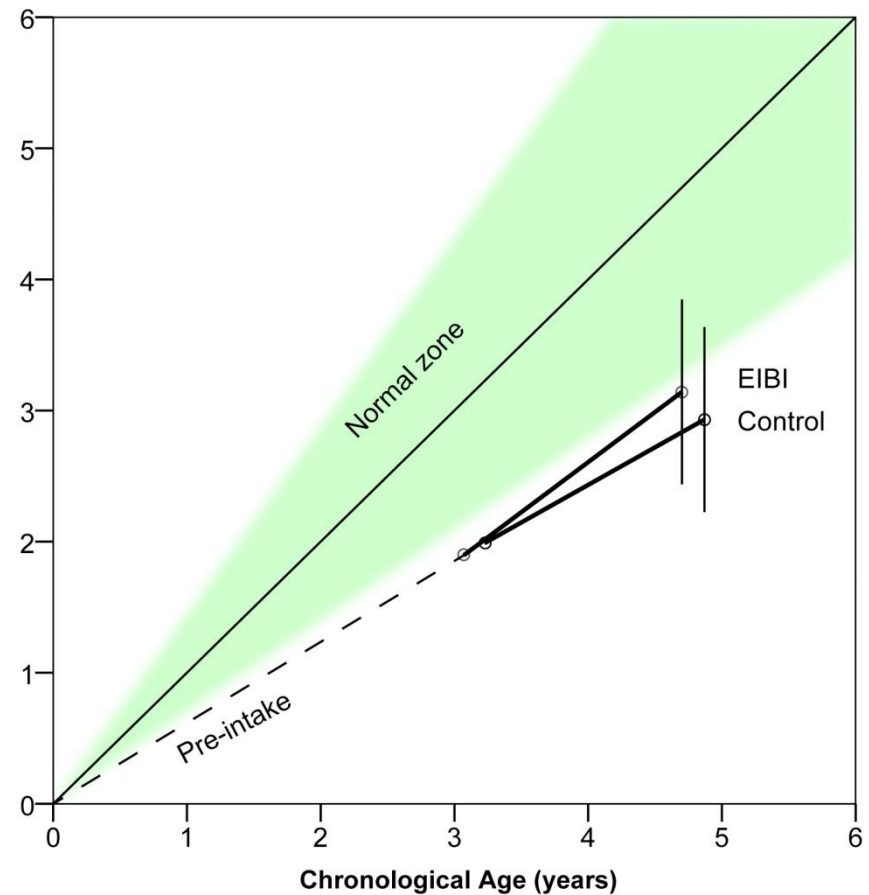
Barn lär sig sociala färdigheter om motiverade! (Förstärkningsbaserade interventioner funkar)

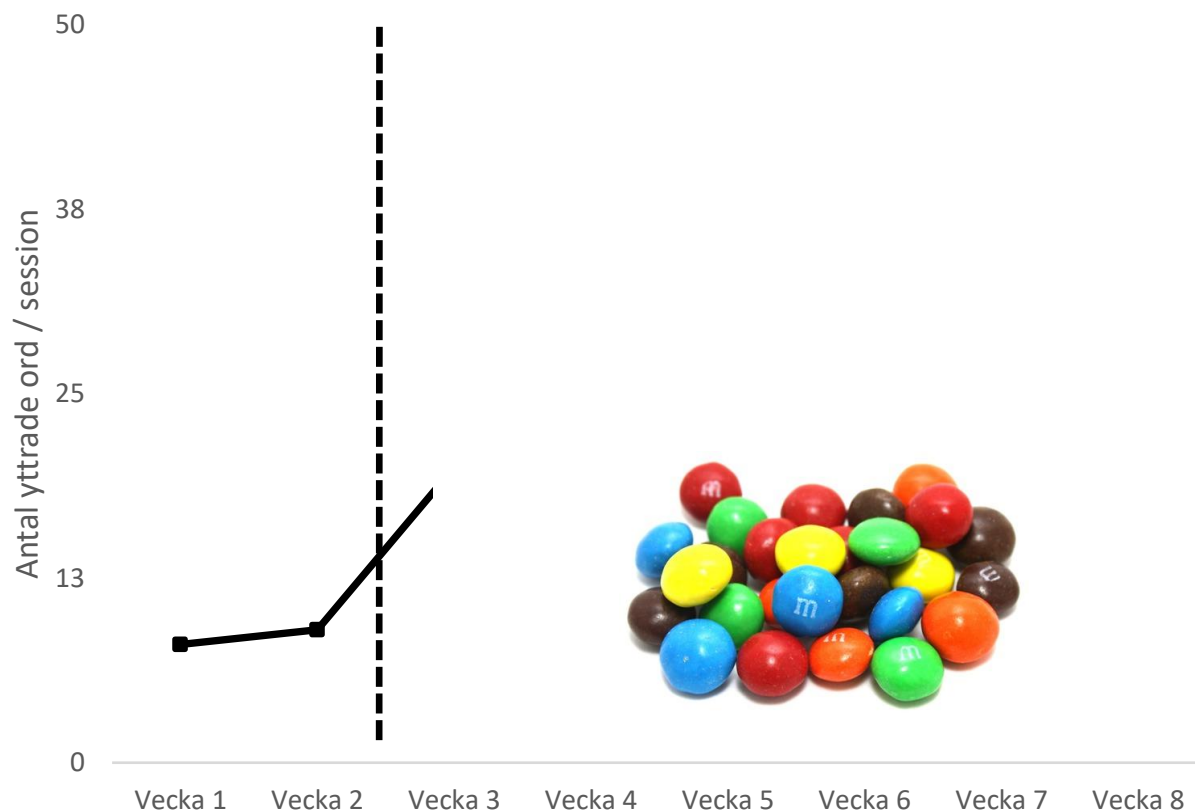
EIBI = Early Intensive Behavioral Intervention)

EIBI: litteraturöversikt (2018)

- 1 studie med god metodologi (Smith et al, 2010).
- 4 studier med acceptabel metodologi.
- Slutsats:
 - Adaptiva färdigheter: ökar i snitt 10 poäng.
 - IQ ökar i snitt: 15 poäng.

Färdigheter lärs när motivation finns (operant inlärning):

**Social motivation kan ökas
genom positiv samvaro.**

Hur höjer vi social motivation?

- Respondent inlärning (association!)

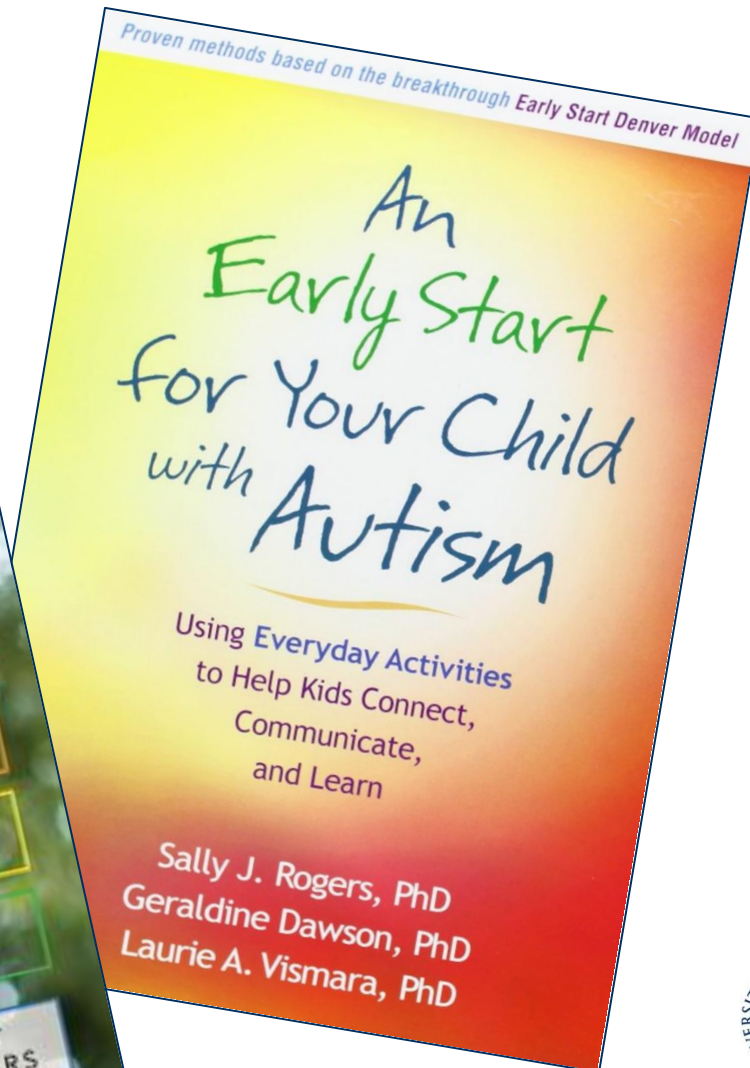
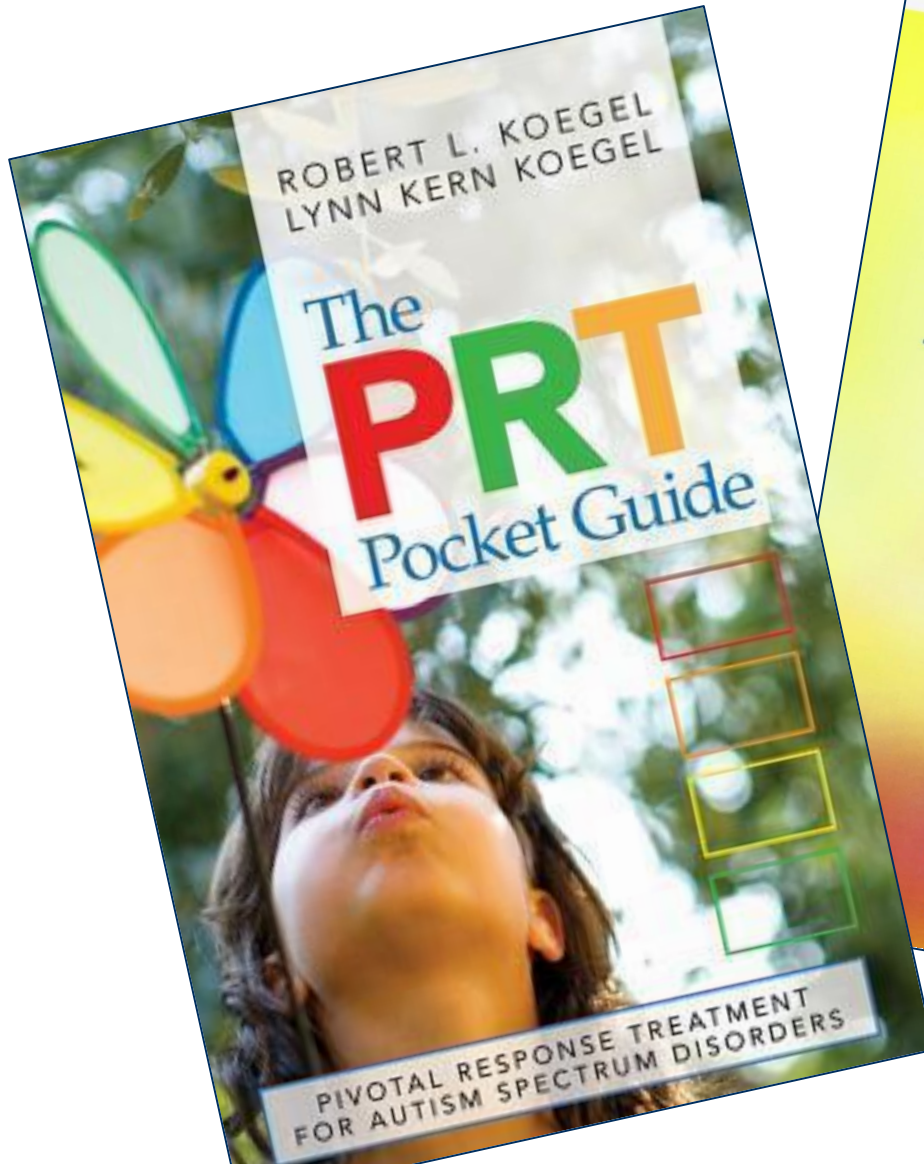
Minska på NEGATIVA associationer:

- Ouppnåeliga krav
- För mycket PRAT
- Påtvingad social samvaro
- Skönt bara när man blir lämnad ensam

Öka på POSITIVA associationer:

- Roliga saker händer när andra är med
- Andra gör lekar bättre!
- Kommunikation lönar sig (förstärks snabbt)

Evidensbaserade behandlingar som fokuserar på social motivation:

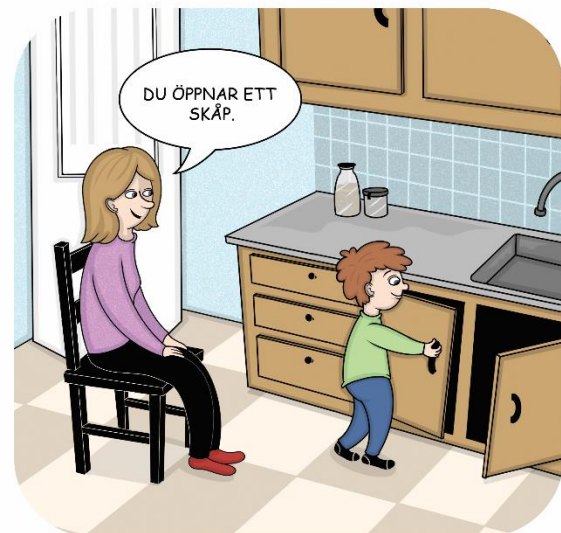
“Barnets stund” (*child-directed play*)

- En “start-metod” för att “ladda relationsbatteriet”.
- Avsatt tid (10-15 minuter per dag)
- Inte försöka LÄRA barnet nåt
- Den vuxne styr inte, bara hjälper

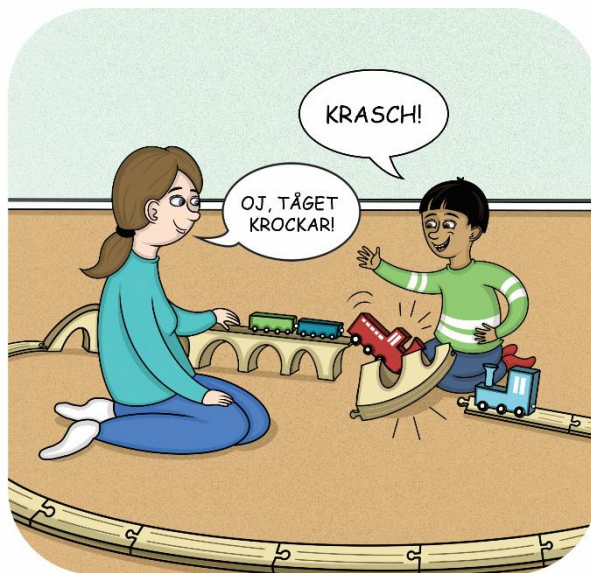
"Barnets stund"

"Barnets stund"

"Barnets stund"

Boktips:

- Föräldrastress (Tiina Holmberg Bergman)
- ÖVNINGAR:
 1. Vara tillsammans (Bella Berg)
 2. Uttrycka vilja (Catrin Killander)
 3. Underlätta förståelse (w&s)
 4. Turas om (Klara Wenneborg)
 5. Imitera (Charlotte Scocco)
 6. Fungerande vardagsrutiner (Ulrika Långh)
 7. Äta varierat (Charlotte Scocco)
 8. Sova (Dag Strömberg)
- Förskola (Hampus Beinö)
- Utredning (Anna Backman)
- Hantera utbrott

